Asiantuntijalausunto – KEHA-keskus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 7.5.2026

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta 2027–2030

KEHA-keskus
UF-centret

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus

Yleistä

Selonteossa kuvataan Suomen julkisen talouden tilanne, jota leimaavat hidas talouskasvu, korkea työttömyys, huomattava alijäämä ja kasvava velkaantuminen.

KEHA-keskus pitää julkisen talouden vakauttamista välttämättömänä.

Kestävyyden kannalta ratkaisevaa on tuottavuuden systemaattinen parantaminen, ei pelkästään menojen sopeuttaminen. Tässä yhteydessä työvoimapalveluilla ja niitä tukevilla rakenteilla on keskeinen merkitys, koska ne vaikuttavat samanaikaisesti työttömyyden kestoon, työmarkkinoiden toimivuuteen ja julkisten menojen kehitykseen.

Toimintamenosäästöt ja riskit

- KEHA-keskus esittää huolensa toimintamenomäärärahoihin vuosille 2027–2030 kohdistuvista mittavista lisäsäästöistä ja niihin kohdentuvista uusista säästötarpeista. Julkisen talouden suunnitelman mukaan kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisesti valmisteltujen hallinnonalojen tuottavuusohjelmien toimeenpanoa. Niiden keskeisiä elementtejä on mm. digitalisaation hyödyntäminen.
  - Merkittävänä riskinä on, että digitalisaation ja tuottavuuden parantamisen mahdollisuudet jäävät toteutumatta.
- KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan lisäsäästöt edellyttävät myös rakenteellisia ja lainsäädännöllisiä ratkaisuja.
  - Tehtäviä ja palveluita on välttämätöntä lakkauttaa säästöjen toteuttamiseksi
  - Vaatii poliittista päätöksentekoa sen osalta, että mitä ei enää tuoteta
  - ”höyläämisen tie on kuljettu loppuun”

Digitalisaatio ja tekoäly

- Automaatio ja tekoäly ovat keskeisiä keinoja parantaa tuottavuutta erityisesti suurivolyymisissa ja sääntöpohjaisissa prosesseissa.
- Esimerkiksi työttömyysturvan käsittelyn automaatio voi maksaa itsensä takaisin noin 6–18 kuukaudessa.
  - Työvoimapoliittisia lausuntoja annetaan vuosittain noin 2 milj. kpl
- Tekoälyn hyödyntämiseen liittyvää yhteiskunnallista hyötypotentiaalia työmarkkinoiden dynamiikan kiihdyttäjänä ei ole vielä ulosmitattu.
  - Tekoäly voi mm. parantaa merkittävästi työmarkkinoiden kohtaantoa, lyhentää työttömyysjaksoja sekä tukea osaamisen tunnistamista ja palveluihin ohjausta.
- KEHA-keskus pitää tärkeänä, että julkisen talouden sopeutustoimissa tunnistetaan tämä dynamiikka: ***Tuottavuutta ei voida parantaa pelkästään menoja vähentämällä, vaan se edellyttää myös hallittuja investointeja järjestelmiin, automaatioon ja toimintatapojen kehittämiseen. Keskeistä on, että kun digi/AI hankkeita rahoitetaan, niiden hyödyntäjien tulisi sitoutua tuottavuuden lisäykseen***.

Tiedon ja analyysiin merkitys tuottavuuden parantamisessa

- KEHA-keskus vastaa työvoimapalveluihin liittyvästä kansallisesta tiedontuotannosta ja tiedolla johtamisen tukirakenteista
- Tieto on keskeinen ja merkittävä tuottavuustekijä. Palvelujen kohdentaminen, vaikuttavuuden seuranta ja resurssien tehokas käyttö edellyttävät ajantasaista, vertailukelpoista ja valtakunnallisesti yhtenäistä tietopohjaa.
- KEHA-keskus pitää tärkeänä, että tiedontuotanto ja analyysikyvykkyys nähdään osana julkisen sektorin tuottavuusinfrastruktuuria, ei erillisenä hallinnollisena tukitoimintona. Tieto on peruslähtökohta koko palvelujärjestelmän ohjaamiselle, kehittämiselle ja poliittiselle päätöksenteolle.

Yhteenveto

- **Keskeinen johtopäätös:**
  Tuottavuutta ei voida parantaa pelkästään säästämällä – tarvitaan myös kehittämisinvestointeja, jotka tuottavat pysyviä hyötyjä.